

DÜNYA YENİ BİR OSMANLI'YA MUHTAÇ

HARUN YAHYA

Geçtiğimiz 20. yüzyılda dünyanın en kanlı, en karmaşalı ve en husursuz bölgelerinden ikisi Balkan Yarımadası ile Ortadoğu oldu. Her iki bölge de büyük savaşlar, iç savaşlar, işgaller, gerilla hareketleri, etnik temizlikler, sürgünler, mülteciler gördü. Özellikle etnik ve dini farklılıklara dayanan çatışmalar, her iki bölgeyi de kan ve gözyaşı ile suladı.

Dahası, yüzyılın bitimine iki yıl kala, sözkonusu iki bölge de bu özelliklerini aynen koruyorlar. Her iki ülkede de zoraki bir barış rüzgarı estiriliyor, ama çatışmalara neden olan taraflar hala ayakta ve ilk fırsatta birbirlerine girmek için hazır bekliyorlar.

Oysa hem Balkan yarımadası hem de Ortadoğu bir zamanlar böyle değildi. Aksine, her iki bölge de asırlar süren bir istikrar, barış ve huzur dönemi yaşamıştı. Balkanlar'da 19. yüzyıla, Ortadoğu'da ise 20. yüzyıla kadar süren bu istikrarın nedeni ise, bu

bölgelerdeki Osmanlı hakimiyetiydi.

Balkanlar'da Osmanlı Nizamı

Osmanlı İmparatorluğu Balkan yarımadasına 15. yüzyılın ikinci yarısında, Ortadoğu'ya ise 16. yüzyılın başlarında egemen oldu. Balkanlar'ı ele geçirdiğinde bölge birbiri ile daimi bir çatışma halindeki Hristiyan halklarla doluydu. Sırp, Bulgar, Hırvatlar ile "Bogomiller" (Boşnaklar) arasındaki çatışma, tam bir kaos doğurmuştu.

Bu coğrafyaya büyük bir askeri güç ve siyasi akıl ile giren Osmanlıların en önemli özelliği ise, bölgede barış ve istikrar kurmaları oldu. Osmanlı bölgedeki halkları son derece toleranslı bir sistemle yönetti. Daha önceden fethettikleri topraklardaki Müslümanları kılıçtan geçiren Haçlılar gibi davranmadı. Aksine, Balkanlar'daki halklara din özgürlüğü verdi ve herkesin inancını koruyabileceği, dahası tüm gerekleriyle yaşayabileceği bir sistem kurdu. Hiç bir zaman etnik temizlik, zorla din değiştirtme, asimilasyon gibi politikalara başvurmadı.

Bu sayede asırlardır çatışmalara ve savaşlara sahne olan Balkanlar, 19. yüzyıla kadar sürecektir bir istikrar ve huzura kavuştu. Sırp, Karadağlılar, Yunanlılar, Bulgarlar, Bosnalılar, Macarlar, Ulahlar, Yahudiler, Çingeneler... Tüm bu Balkan halkları hem kimliklerini koruyarak hem de birbirleriyle çatışmadan barış içinde yaşadılar.

Barışın Kuralı

Balkanlar'daki bu "Pax Ottomana", aslında siyasetin, sosyolojinin ve demografinin değişmez bir kuralına dayanıyordu: Birbirleriyle çatışma potansiyelindeki birden fazla toplumu huzur içinde bir arada yaşatmak, ancak sözkonusu toplumların üzerinde yer alacak güçlü bir otorite ile mümkündür. Böyle bir otoritenin var olmaması halinde, küçük grupların çatışmaları ve ortaya bir kaos çıkması kaçınılmaz olur. Çünkü küçük grupların her biri, birbirleriyle çatışan menfaatlere sahiptir ve eğer onları zorlayan üst bir otorite olmazsa, bu menfaatlardan taviz vermezler. Taviz verilmediğinde ise kaçınılmaz olarak çatışma çıkar.

Güçlü bir otoritenin sağlayabileceği tek sonuç, sadece barış değil, aynı zamanda "birarada yaşama" kavramıdır. Kimi zaman bir bölgedeki taraflar arasında resmi bir barış imzalanmaz, ama taraflar birarada çatışmadan yaşamayı zımnen de olsa kabul ederler ve böylece istikrar sağlanır. Birleşmiş Milletler Barış Gücü'nün dünyanın sorunlu bölgelerinde askeri birlikleri bulundurarak üstlendiği görev, bunun en açık örneğidir.

İşte bu "barış sağlayıcı otorite" kavramı, Balkanlar'da ve Ortadoğu'da asırlar boyu Osmanlı İmparatorluğu oldu. Osmanlı yönetimi her iki bölgede de, hem yerel halklara kendi içlerinde kültürel bir özerklik tanıdı, hem de onları birarada yaşattı.

Osmanlı'nın siyaset stratejisinin temelini oluşturan "Nizam-ı Alem" kavramı, işte bunu ifade ediyordu. İmparatorluk sadece topraklarını genişletmeyi değil, aynı zamanda bu topraklara "nizam" getirmeyi hedefliyordu. Osmanlılar, Moğollar gibi dev topraklar ele geçirip sonra da buraları yağmalayan, yakıp-yıkan barbarlar değildiler. Aksine,

ulaştıkları her yere düzen ve medeniyet götürdüler. Bu nedenle bugün Balkanlar'ın ve Ortadoğu'nun dört bir yanı Osmanlı camileriyle, medreseleriyle, kervansaraylarıyla doludur.

Balkanlar'daki Nizamın Sonu

Ancak Osmanlı'nın Balkanlar'a ve Ortadoğu'ya getirdiği nizam, 18. yüzyıldan itibaren aşamalı olarak bozuldu. 20. yüzyılın başlarında da tümüyle ortadan kalktı. Balkan devletleri 19. yüzyılın farklı aşamalarında Osmanlı'dan bağımsız oldular.

Ancak bağımsızlık, Balkan halklarına huzur ve istikrar getirmedi. Aksine, birbirleri ile toprak kavgalarına giriştiler. 1912-13 Balkan Savaşları, Osmanlı'nın bölgeden çekilmesinin, bölgedeki nizamı nasıl yok ettiğini gösteriyordu: Balkan Devletleri I. Balkan Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu'nun bütün Rumeli topraklarını ele geçirdiler ve böylece Balkanlar'daki Osmanlı varlığına son verdiler. Ama aynı zamanda nizamı da kaldırmışlar ve yerine savaş ve kaos koymuşlardı: Osmanlı'dan geriye kalan toprakların paylaşılması konusunda birbirleriyle anlaşamadılar ve böylece II. Balkan Savaşı patlak verdi.

Osmanlı nizamının çökmesiyle birlikte başlayan bu Balkan karmaşası, bugüne kadar devam etti. Balkan Yarımadası, II. Balkan Savaşı'nın durulmasından kısa bir süre sonra bu kez I. Dünya Savaşı ile kana bulandı. İki Dünya Savaşı arasındaki dönem ise, Balkanlar'da komitacılar, çeteler, gerilla örgütleri boy gösterdi. II. Dünya Savaşı'nda ise Balkan yarımadası bir kez daha ve çok geniş çapta kana bulandı. Balkan toprakları bir kez daha kanlı içsavaşlara ve etnik temizliklere sahne oldu.

Balkanlar'daki bu karmaşanın II. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte durulduğu, Soğuk Savaş ile birlikte bölgenin kalıcı bir istikrara kavuştuğu sanılıyordu. Oysa gerçeklerin hiç de böyle olmadığı Soğuk Savaş'ın bitiminden bu yana çok açık bir biçimde ortaya çıktı. Balkan milliyetçileri 1990'dan başlayarak yeniden birbirleri ile çatışmaya başladılar. Hırvatlar ve Sırpalar arasındaki gerginlik, 1991'de savaşa dönüştü. Sırp saldırganlığı daha sonra Bosna-Hersek'teki Müslümanları hedef aldı. Balkanlar'daki gerginlik bugün ise Kosova merkezli olarak devam ediyor. Balkanlar'ın görülebilir bir gelecekte barış, huzur ve istikrara kavuşacağını ise kimse tahmin etmiyor.

Balkanlar'ın bu karmaşasının kökeninde ise, baştan beridir belirttiğimiz gibi, bölgedeki Osmanlı-sonrası düzenleme yatıyor. Bugün Balkanlar'da Osmanlı'nın miras bıraktığı topraklar üzerinde kurulmuş tam yedi devlet var: Bosna-Hersek, Sırbistan, Karadağ, Makedonya, Arnavutluk, Yunanistan ve Bulgaristan... Bu devletlerin hiçbiri etnik yönden homojen değiller. Hepsinde etnik ya da dini azınlıklar var ve bu azınlıklar potansiyel bir gerginlik nedeni olarak duruyorlar. Ayrıca bu devletlerin aralarında uzlaşmaz çıkar çatışmaları var.

Oysa bu devletleri oluşturan halklar Osmanlı zamanında da vardılar ve aynı bölgelerde yaşıyorlardı. Ama Osmanlı üst bir otorite olarak bu halkları birarada yaşatmıştı. Bir asırdır süren sözkonusu "otorite boşluğu" ise, bölgenin "sahipsiz" kalmasıyla sonuçlandı. Bu otorite boşluğundan en çok zarar gören Balkan halkları ise, Osmanlı'nın bölgedeki en önemli mirası olan Müslümanlar oldular: Bosnalı ve Sancaklı Slav Müslümanlar, Arnavutlar, Pomaklar, Makedonya, Bulgaristan ve Yunanistan Türkleri, bölgenin en çok "sahipsiz" kalan insanlarıydı. Halen de öyleler. Ve kendilerine sahip çıkacak yeni bir Osmanlı'yı, yani "Osmanlı vizyonu"na ve misyonuna sahip bir Türkiye'yi bekliyorlar.

Ortadoğu'daki Nizamın Sonu

Balkanlar'dakine benzer bir süreç, 19. yüzyılın ikinci yarısında ve 20. yüzyılın başında Ortadoğu'da da yaşandı. Osmanlı'yı bu bölgeden sürmek ve kendi egemenliklerini bölgeye yaymak isteyen güçler ise, bu kez İngiltere ve Fransa'ydı. Özellikle de Ortadoğu'nun dünyanın en zengin petrol yataklarını barındırdığının farkedilmesiyle birlikte, bu iki güç Ortadoğu'yu paylaşma yarışına giriştiler. Bölge üzerinde benzeri hayalleri olan Almanya ve Rusya'yı I. Dünya Savaşı ile diskalifiye ettikten sonra da, bölgeyi gerçekten paylaştılar.

20. yüzyılda bölgeye üçüncü bir güç daha girdi: Siyonizm, yani Filistin'de bir Yahudi Devleti kurma hedefindeki Yahudi milliyetçiliği... Siyonistler Ortadoğu'ya henüz Sultan Abdülhamid zamanında girmek istemişler, ama Sultan'ın sert tepkisi nedeniyle bekleme zorunda kalmışlardı. Bölgenin Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliğinden çıkması, onlar için altın bir fırsat oldu.

Osmanlı, Ortadoğu'yu I. Dünya Savaşı ile birlikte yitirdi. Savaşın ardından da Ortadoğu'da, bölgenin yeni hakimlerinin menfaatlerine uygun bir düzenleme yapıldı. İngiltere ve Fransa, eski Osmanlı vilayetlerinden yapay devletler oluşturdular. Bağdat vilayeti, "Irak" adlı bir devlete dönüştürüldü ve İngiliz egemenliğine bırakıldı. Halep ve Şam vilayetlerinden "Suriye" diye bir devlet çıkarıldı. Öte yandan, tarihsel olarak Suriye'nin bir parçası olan Beyrut ve çevresi, "Lübnan" adıyla ayrı bir devlete dönüştürüldü. Daha güneyde, Ürdün nehrinin batı yakasında

ise, o zaman kadar sadece coğrafi bir bölge olan "Filistin" bir devlet haline getirildi. Nehrin doğu yakasında ise "Transjordan" (Ürdünesi) adlı bir devlet kuruldu. Bir süre sonra sadece "Ürdün" olarak bilinecekti.

Bu devletlerin hiç biri etnik ya da dini bir birliğe dayanmıyordu. Irak denen ülkede, birbirlerinden çok uzak üç ayrı grup vardı; Kürtler, Sünni Araplar ve Şii Araplar. Suriye daha da karışıktı. Sünni Araplar, Alevi Araplar, Dürziler, Kürtler... Hepsi bu yeni devletin çatısı altında yaşıyorlardı. Filistin'de ise Arapların yanında giderek artan ve kendi devletlerini kurmayı hedefleyen bir Yahudi nüfusu vardı. Lübnan ise Hristiyan Araplar ile Müslüman Arapları barındırıyordu. Ancak bu iki temel kategori de kendi içlerinde mezhep farklılıklarıyla bölünmüşlerdi.

Osmanlı sonrasında oluşan bu karmaşık Ortadoğu'nun bir başka özelliği ise, sınırların tamamen masabaşında ve cetvelle çizilmiş olmasıydı. Sınırlar herhangi bir etnik temel gözetilerek değil, sadece Fransa ve İngiltere'nin çıkarlarının öngördüğü şekilde belirlendiler. Böylece ortaya tam bir mozaik çıktı. Ancak barış ve birarada yaşamaya uygun bir mozaik değil, çatışma ve savaşa uygun bir mozaik. Nitekim Siyonizm, bir devlet haline gelip İsrail'e dönüştükten sonra, bu mozayığı kullanarak Arap devletleri arasındaki çatışmaları ya da devletler içindeki içsavaşları körükleme imkanı elde edecekti.

Ortadoğu'da bir yüzyıldır devam eden, özellikle de İsrail'in kurulmasından bu yana şiddetlenen karmaşanın nedeni, işte bu Osmanlı-sonrası düzenlemeydi. Osmanlı sonrasında oluşan "otorite boşluğu" hiç bir zaman doldurulamadı. Fransa ve İngiltere Ortadoğu'ya istikrar değil, çatışma getirdiler. İngiltere'nin koruyucu kanatları altında gelişen Siyonizm, kısa sürede hem bölgenin geneline hem de bizzat İngiltere'nin kendisine yönelik bir tehdit haline geldi.

Fransa ve İngiltere'nin yeni kurdukları devletlerde yaptıkları düzenlemeler de istikrar bozucu nitelikteydi. Örneğin Suriye'deki Fransız yönetimi, ülkede azınlık durumunda olan Alevileri Sünnilere karşı kayırdı ve bugün hala sürmekte olan azınlık iktidarına zemin hazırladı. Bu politika, Suriye'de kalıcı bir Alevi-Sünni çatışmasının tohumlarını da attı.

Sömürgecilerin Mantiğı

Osmanlı sonrasında Ortadoğu'da kalıcı bir düzen ve istikrar oluşturulmamasının nedeni, sömürgecilerin bunu yapabilecek bir güce sahip olmamaları değil, bunu yapmak için gerekli olan stratejik anlayışa sahip olmamalarıydı. Osmanlı, ele geçirdiği bölgelere "nizam" götürmeyi ilahi bir görev sayan bir anlayışla yönetiliyordu. Sömürgeciler ise sadece kendi menfaatlerini gözettiler ve bu menfaatler düzensizlik gerektirdiğinde düzensizlik meydana getirdiler.

Bugünün siyasi literatürüyle, Osmanlı İmparatorluğu "moralpolitik" (ahlaki) bir stratejik vizyona sahipti. Sömürgeciler ise "reelpolitik" (katigerçekçi) bir vizyonla hareket ettiler. Bu nedenle, eğer kısa vadede kendilerine menfaat sağlıyorsa, bir ülkeyi uzun vadede karmaşa ve istikrarsızlığa sürükleyecek politikalar izlemekten çekinmediler.

İngiliz ve Fransız sömürgeciliği hep bu reelpolitik mantıkla hareket etti. Ama bu mantık Ortadoğu'daki halkların nefretini kazanmalarına yol açtı. Bu nedenle İngiltere ve Fransa Ortadoğu'da çok az bir süre kalabildiler. Arap ülkelerinin başına geçirdikleri kukla liderler, II. Dünya Savaşı'nın ardından birer birer devrildi. İngiltere ve Fransa'nın Ortadoğu macerası da böylece sona ermiş oluyordu.

İngiltere ve Fransa'nın ardından gerek Ortadoğu'ya gerekse dünyanın başka bölgelerine egemen olan emperyal güç ise elbette ki ABD oldu. Ancak ABD de aynı reelpolitik vizyonu izledi. Bu nedenle Üçüncü Dünya'nın dört bir yanında kanlı rejimleri destekledi, faşist cuntalarla işbirliği yaptı, terörist gruplara yardım etti. Vietnam'ı bu reelpolitik vizyonla harabeye çevirdi. ABD'nin "nizam" getirme gibi bir amacı yoktu, sadece kendi uluslararası şirketlerinin ve silah endüstrisinin çıkarlarını arıyordu.

ABD'nin Ortadoğu'daki stratejisi de aynı yönde gelişti. ABD'nin Ortadoğu'daki varlığı, Ortadoğu'ya "nizam" getirmedir. Aksine, İsrail saldırganlığını ısrarla destekleyerek bölgedeki kaosu temel nedenlerinden biri oldu. Bugün de hala durum böyledir. ABD'nin zoruyla yürüyen barış süreci, Filistin tarafına getirdiği dayatmalarla, bölgede yeni sıkıntılara yol açacak bir niteliktedir.

ABD'nin eski Osmanlı coğrafyası olan Balkanlar'daki stratejisi de yine bölgeye istikrar ve huzur getirecek nitelikte değildir. Washington'ın Sırp saldırganlığına 1991'den 1995'e kadar dört yıl boyunca hiç bir ciddi tepki göstermemesi bunun bir göstergesiydi. 1995'te imzalanan Dayton Anlaşması ise, Aliya İzzetbegović'in de belirttiği gibi, bölgeye adalet değil, sadece barış getirdi. Bugün Balkanlarda Osmanlı'nın mirası olan müslüman halklar, hala "otorite boşluğu"nun tehdidi altındadırlar.

Ve tüm bunlar, Türkiye'nin önüne hem stratejik bir fırsat, hem de tarihi bir misyon yüklemektedir.

Türkiye'nin Osmanlı Mirası

Türkiye'nin Osmanlı İmparatorluğu'nun varisi olarak, eski Osmanlı toprakları üzerinde bir nüfuz elde etme imkanına sahip olduğu zaman zaman dile getirilen önemli bir gerçektir. Ancak bundan daha da önemli olan, Türkiye'nin Balkanlar ve Ortadoğu'ya "nizam" getirmiş olan yegane gücün mirasçısı olmasıdır.

Bu mirasın Türkiye'ye ne gibi bir stratejik ufuk kazandırdığına, üç ayrı yönde bakabiliriz. Birinci yön, Balkanlar, ya da bizim eski "Rumeli"dir. Bu bölgedeki ülkelerin hepsi eski Osmanlı vilayetleridirler. Dahası, bu ülkelerin hepsinin içinde Osmanlı'dan kalan bir "Türko-İslami" nüfus vardır ve bu nüfus; Batı Trakya, Bulgaristan Türkleri, Müslüman Pomaklar, Makedonya, Arnavutluk, Sancak, Bosna-Hersek hattında ilerleyen ve Balkanları ortasından ikiye bölen bir "yeşil kuşak" oluştururlar. Bu kuşak, eğer iyi değerlendirilirse, Türkiye için potansiyel bir etki alanıdır. Türkiye bu kuşak üzerindeki Müslüman ve Türk nüfusun haklarını koruyarak bölge siyaseti üzerinde söz sahibi olabilir.

Ortadoğu'ya baktığımızda bu bölgenin de eski Osmanlı vilayetlerinden müteşekkil olduğunu görürüz. Bu durum Türkiye için büyük bir avantajdır. Türkiye bu tarihsel mirası daha etkili bir biçimde sahiplense, Ortadoğu'daki taraflar arasında uzlaştırıcı bir rol oynayabilir, bölgede büyük bir nüfuz elde edebilir. Fransa bile, bölgeye olan uzaklığına rağmen, Suriye ve Lübnan'da geçirdiği bir kaç on yıllık sömürge döneminin hatırasına, Ortadoğu'da nüfuz elde etmeye çalışmaktadır. Hem de bölgeye "nizam" değil, karmaşa getirmiş bir güç olmasına rağmen.

Üçüncü yön olan Kafkaslar/Orta Asya bölgesinde de yine Türkiye için büyük bir potansiyel nüfuz alanı vardır. Kafkaslar, tarih boyunca Rus zulmünden kaçarak Osmanlı'ya sığınmış Müslüman kavimlerin diyarıdır. Orta Asya ise, Osmanlı toprağı olmasa da, Türklük bağıyla Türkiye'ye bağlıdır.

Bu tabloya baktığımızda Türkiye'nin stratejik ufuklarının çok geniş olduğunu görürüz. Türkiye, eğer sahip olduğu Osmanlı mirasını ekonomik ve siyasi güçle desteklerse, gerçekten de 21. yüzyılda çok önemli bir bölgesel güç olabilir. Bu durumda Avrupa ve ABD nezdindeki güç ve prestiji de tahmin edilemeyecek derecede artacaktır. Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkasya/Orta Asya gibi dünyanın sıcak bölgelerinde söz sahibi olan bir ülkenin gücünün, Amerikalı ve Avrupalı stratejistlerin değerlendirmelerinde önemli yer tutacağı açıktır.

Ancak tüm bu saydığımız stratejik yaklaşım siyasi ve ekonomik güç kadar vizyon da gerektirir. Bu vizyonun temelinde ise Türkiye'nin kendi kimliğini doğru tanıması ve tanımlaması geliyor. Türkiye'ye stratejik bir etki alanı kazandıran en önemli faktör, baştan beri vurguladığımız gibi, Osmanlı mirasıdır.

Türkiye bu Osmanlı mirasına ciddi bir biçimde sahip çıkmalıdır. Bu noktada yapılması gereken önemli işlerden biri, Osmanlı'nın kurmuş olduğu "nizam"ı tarihsel delilleriyle ortaya koymak ve dünyaya anlatmaktır. Bugün Balkanlar'daki Sırp milliyetçileri ya da Arap ülkelerindeki aşırı Arap milliyetçileri, Osmanlı'yı Balkanlar'ı ya da Ortadoğu'yu sömürmüş emperyalist bir güç olarak resmetme çabasındadırlar. Bu asılsız ancak etkili propagandaya karşı Türkiye tarihsel gerçekleri ortaya koymalı, Osmanlı döneminde Balkanlar ve Ortadoğu'da nasıl bir istikrar, adalet, barış ve nizam kurulduğunu izah etmeli ve bu tarihsel gerçeği aktif politikaları için temel haline getirmelidir. Bu nedenle Türkiye'nin tarihçileri, sosyologları ve tüm tanıtım-propaganda imkanları seferber edilmelidir.

Bu tür bir stratejik kültür politikasının son derece etkili olacağından kimse kuşku duymamalıdır. Türkiye'nin stratejik ufku, Osmanlı mirasına sahip çıkabilmesiyle orantılı olarak genişleyecektir. Türkiye'nin 21. asırda bir bölge gücü haline gelmesi, tarihsel ve dini kimliklerin giderek daha önemli hale geldiği dünyaya damgasını vurabilmesi, ancak böyle mümkün olabilir.